

Nytt på mistelfronten

Lennart Bratt, Hosjö

I förra numret presenterades det första fyndet av mistel i Dalarna (trodde jag). Då hade Daniel Lindstein vid Avesta kommun funnit växten i en ung lind längs Kungsgatan inne i centrala Avesta. Jag skickade en fråga till Daniel som gjorde lite efterforskningar och fann det sannolika svaret hos kommunens trädgårdstekniker Jan Hedman som svarade följande:

”Hm, ja jag tror ju att misteln funnits på trädet när det köptes. Det kommer från Eriksbo plantskola som idag ligger mer åt Köpingshållet (<http://www.eriksbo-plantskola.se/>), men för 10 år sedan låg utanför Västerås. Trädet köptes 2010.

Eventuellt drog dåvarande ägaren upp en del lindar själv, annars är det troligen inköpt från Holland. Men misteln är ju Västmanlands landskapsblomma och finns i mängd på platser runt Mälardalen så jag tippar på att den fastnat under tiden den stått hos Eriksbo i Västerås.”

Direkt efter att artiklen om misteln som ny hade publicerats ringde Erik Ljungstrand och berättade om sitt brinnande intresse för misteln i Sverige. Han ville berätta om en artikel som Erik Almquist skrev 1964 där en uppgift om mistel från Bjursås omnämns. Jag återger de delar som rör uppgiften och lite runtomkring:

”Troligen har ingen svensk växt så ofta som *Viscum album* åsatts vaga, tvivelaktiga el. klart falska lokalbeteckningar. Någon gång kan det misstänkas, att en samlare köpt sin mistel på torget men för skams skull på etiketten skrivit »Öar i Mälaren» el. dyl. jämte sitt eget namn.

Härutöver må påpekas 2 nordliga »fynd», som Hultén (k. 612) med alltför välvillig tolkning markerat som odlade:

Dalarna. [Bjursås:] »på *Picea excelsa*. Fänriksbo. 8. 1911, com. Hj. Möller » (Riksm.)¹ trol. ur ett elevherbarium i Falu läroverk, där M. då tjänstgjorde. Ett påsittande bär, som närmast sig mognad, för en julgransmistel i tankarna.

¹Misteln i fråga gav möjligen upphov till att arten säges vid Mälaren ha hittats på gran (SKÄRM. p. 411). Denne kände Möller och har kanske hört honom berätta om dalafyndet. Men då M. hade sydiskänst idiom och S. var mycket lomhörd, kan lokalen därvid ha missuppfattats.”

Nu är inte mistels saga i Dalarna all i och med detta. I början av november fick jag ett e-postmeddelande från den på Lustigknopp i centrala Falun boende Mikael Widenfalk. Han skriver: ” Hej Lennart! Vet du om det här är en mistel på Lusigknopp? Är den vanlig här? Följt med trädet vid plantering?” Medföljande bild som återges nedan ger förstås inget tvivel om saken. Här växer arten på en ung lönn som uppenbarligen planterats för inte allt för länge sedan. Det måste vara mycket sannolikt att Mikael's misstanke är riktig.

Almquist sår i sin artikel ett frö av tvivel kring mistelns ursprunglighet i landet, eller åtminstone i Mälardalen, där den ju brukar betraktas som en värmetidsrelikt. Han menar att arten kan ha spritts till godsen i området genom handel med fruktträd och därigenom även här vara direkt införd genom mänsklig aktivitet.

Almquist, E. 1964: Är misteln inhemska i Sverige? SBT Bd 58, ht 1.

